

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklēsiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Caput primum. Quando primum Episcopus factus sit Paulus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

HENRICI VALESII
OBSERVATIONUM
ECCLESIASTICARUM
IN SOCRATEM ET SOZOMENUM.
LIBER SECUNDUS.

CAPUT PRIMUM.

Quando primum Episcopus factus sit Paulus.

SUPERIORE libro res B. Athanasii, quæ antea confusa ac perturbata in Annalibus Ecclesiasticis legebantur, quanta fieri potuit cura ac diligentia digessimus. Idem nunc præstare conabimur in rebus Pauli Constantinopolitani, in quarum narratione Socratem ac Sozomenum multa peccasse deprehendimus. Socratem deinde secutus est incertus auctor vitæ & conversationis beati Pauli Constantinopolitani Episcopi, cujus excerpta leguntur in Bibliotheca Photii. Hic quisquis tandem fuit, Socratis errores novis insuper erroribus eumulavit. Certe his actis Pauli, & actis Athanasii, quæ illis adjuncta leguntur in Bibliotheca Photii, nihil est corruptius atque mendosius. Sed in Athanasii quidem rebus emendandis & ad veritatis normam redigendis, maximum nobis adjumentum confert ipsemet Athanasius in libris suis, qui plurimi & disertissimi ad nos pervenerunt. In rebus autem Pauli, Constantinopolitani hoc subsidio destituimus, propterea quod, præter scriptores Historiæ Ecclesiasticæ, pauci admodum mentionem ejus fecerunt. Verum hunc defectum veterum Scriptorum, cura ac diligentia nostra supplere conabimur. Ac primo quidem annum, quo Constantinopoleos ordinatus est Episcopus inquiremus. Socrates ac Sozomenus Principatu Constantii Augusti Paulum ad Constantinopolitanæ sedis Sacerdotium evectum esse affirmant: eosque secutus Baronius, Blondellus ac cæteri, Alexandri Constantinopolitani obitum, & ordinationem Pauli referunt anno Christi 340. Acindyno & Proculo Consulibus. Ego vero Paulum Constantino Magno regnante Episcopum jam tum fuisse, duobus certissimis argumentis evincam. Primo enim Athanasius in epistola ad Solitarios non procul ab initio, ubi Pauli exilia recenset, ait illum à Constantino primum relegatum fuisse in Pontum. Deinde in Epistola synodica Orientalium apud Serdicam Episcoporum, quam refert Hilarius in fragmen-

tis libri de Synodis, diserte scribitur, Paulum in Synodo Tyri unâ cum reliquis Episcopis subscripsisse depositioni Athanasii. Jam tum ergo erat Episcopus, cum Synodus Tyri congregata est: quam anno Christi 335. habitum esse constat, biennio ante obitum Constantini. Verba Epistolæ synodicæ sic habent. *Paulus vero depositioni Athanasii interfuit, manuque propria sententiam scribens, cum cæteris cum etiam ipse damnavit.* Scio quid respondeat Blondellus in libro de primatu Papæ in Ecclesia. Ait enim utrumque testimonium, tam Athanasii, quam Orientalium apud Serdicam Episcoporum, de Paulo adhuc Presbytero intelligi debere. Verum hæc responsio, meo quidem judicio inepta est & inutilis. Nam si Paulus adhuc Presbyter interfuit Synodo Tyrensi, eique subscripsit, vice Episcopi sui Alexandri id illum fecisse oportet. Quod si ita est, non ipse Paulus Athanasium damnasse dicendus est; sed potius Alexander, cujus vices agebat Paulus. Quis vero id credat de Alexandro Constantinopolitano Episcopo, eum condemnationi Athanasii subscripsisse. Cum igitur Paulus ipse unâ cum reliquis Episcopis, qui in Synodo Tyri convenerant, Athanasium damnasse dicatur, necessario colligitur illum jam tum Episcopum fuisse. Quod autem spectat ad locum Athanasii, is de Paulo adhuc Presbytero intelligi nullo modo potest. Etenim in dicta ad Solitarios epistola, Athanasius omnes ab initio recenset Episcopos orthodoxos, quos Ariani ex suis sedibus expulerant. Ac primo quidem loco nominat Eulathium Antiochenum, deinde Eutropium, Euphrationem, Cymathium, Aselepan, Cyrum, Diodorum, Domnionem, Hellanicum, Marcellum. Postremo de Paulo ita scribit. *De Paulo vero Constantinopolitano Episcopo nemini arbitror ignotum esse. Quanto enim clarior civitas, tanto minus factum celari poterit. Etiam huic quoque crimen obiectum est. Idque falsum fuisse vel inde colligat, quod qui illum reum fecit Macedonius, qui nunc illius loco Episcopus est ordinatus, nobis in ea accusatione presentibus, cum reo suo cujus Presbyter erat, communicavit. Sed quoniam Eusebius illius oculos cupiditatis adjecerat, Episcopatum illius urbis rapere festinans: eodem enim modo à Berjio trans-*

fluit Nicomediam: mansit nihilominus crimina-
tio adversus Paulum. Nec ab insidiis destiterunt,
sed perseverarunt in calumniando. Et primum
quidem à Constantino in Pontum relegatus
est. &c. Totum locum diligenter à me con-
versum consultò hic apposui, propterea quod
ejus testimonio sæpius infra sum usus. Porro
ex hoc loco manifeste colligitur, Paulum jam
tum Episcopum fuisse, cum à Macedonio accu-
satus est impulsu Nicomedienfis Eusebii. Id au-
tem factum esse regnantè adhuc Constantino
Maximo, docet ipse Athanasius, cum ait, se tum
presentem fuisse Constantinopoli. Atqui Atha-
nasius nonnisi post Synodum Tyri venit Con-
stantinopolim, cum se factione inimicorum in
Concilio illo opprimi videret. Nec post id tem-
poris Constantinopolim venit, Eusebio Nico-
mediensi superstitè. Adde quod Athanasius diserte
scribit, Macedonium qui Paulum accusabat,
eo ipso tempore cum Paulo communicasse, &
sub illo fuisse Presbyterum. Si Macedonius Pres-
byter sub Paulo tum erat, Paulus tunc Episcopus
fuerit necesse est. Ac proinde verissimum est,
quod dixi, Paulum Constantini Magni temporibus
Episcopum fuisse urbis Constantinopolitane.
Præterea duorum optimorum Scriptorum
auctoritate discimus, Alexandrum Constanti-
nopolitanum Episcopum mortuum esse adhuc
regnante Constantino. Ita enim scribit Philo-
storgius in libro secundo Historiæ Ecclesiasticæ
pag. 15. ubi paulo post encania urbis Constani-
nopolitane à Constantino Magno celebrata,
Alexandrum illius urbis Episcopum è vita mi-
grasse scribit. *τελευτήσαντος ἡ τῆς ταύτης τῆς πό-
λεως ἀρχιεπίσκω ἀλεξάνδρου, τῆς νικομηδείας φωνῆς ἐπι-
σκόπου, εἰς τὴν ταύτης ἐπιπέλας ἀρχιερατικὴν με-
τάστασιν αὐτοῦ.* Id est, *At Philostorgius, post obi-
tum Alexandri Constantinopolitani Episcopi, Eu-
sebius Nicomediensem translatum esse ad Episco-
patum urbis recens condita.* Idem quoque scri-
bit Theodoritus in libro primo Historiæ Eccle-
siasticæ cap. 19. Ac de Eusebio quidem impræ-
sentiarum non disputo, quem Theodoritus ac
Philostorgius in locum Alexandri subrogatum
esse affirmant. Id unum contendo, Alexandrum
Constantinopolitanum Episcopum principatu
Constantini Augusti mortem obiisse, ac proinde
Paulum regnante adhuc Constantino Ecclesiæ
illius sacerdotium obtinuisse. Idem quoque scri-
psit Eusebius Pamphili, ut testatur Teophanes
in Chronico. *Nec ut Eusebius ex omnibus histo-
ricis solus narrat, Nicomedienfis Eusebius cum in
encania insidias Athanasio strueret, Constantino-
politana sedem obtinebat. Hoc enim vel ex tem-
porum collectione falsi arguitur &c.* Videtur ta-
men memoria lapsus esse Theophanes, & pro
Theodorito Eusebium posuisse.

A

CAPUT II.

*Utrum Arius hæresiarches à Synodo Hierosolymi-
tana susceptus sit in communionem.*

Verum hoc loco validissimum nobis argu-
mentum opponitur. Cum enim constet
Arium in communionem receptum esse in Syn-
odo Ierosolymitana, quæ paulo post Synodum
Tyri congregata est, vel potius ab urbe Tyro
translata est Ierosolyma anno Christi 335. Ale-
xander Constantinopolitanus Episcopus super-
stes etiam tum fuerit necesse est. Quippe Ale-
xander aliquanto post Arium ex hac luce migra-
vit. Hic enim est Alexander, qui suis precibus à
Deo id impetravit, ut Arius quem Eusebiani
postridie in Ecclesiam introducturos se esse mi-
nabantur, spe sua frustratus, scdissimo mortis
genere extingueretur, ut testatur Athanasius tum
in epistola ad Serapionem de morte Arij, tum in
circulari epistola ad Episcopos Ægypti & Libyæ,
quæ vulgo inscribitur oratio prima adversus Aria-
nos. Ex quo conficitur, Alexandrum anno
Christi 336, adhuc Episcopatum Constantinopo-
litani administrasse, ac proinde salum esse,
quod supra scripsi, Paulum Constantinopolita-
num Episcopum in Concilio Tyri habito adver-
sus Athanasium subscripsisse. Gravissima profe-
cto hæc ratio est, & quæ nostram sententiam fun-
ditus evertit. Sed inquirendum est diligentius
ac dispiciendum id, quo uno nituntur adversarii:
an videlicet Arius ipse in communionem rece-
ptus sit à Concilio Ierosolymitano, quod in en-
cania Basilicæ Constantinianæ celebratum est
Canno Christi 335. Exstat epistola synodica ejus
Concilii, ab Athanasio relata in libro de Synodis.
Verum in illa synodica, non Arius ipse in com-
munionem receptus esse dicitur, sed *ὁ ἀρι-
σταρχος*, id est Arij asclez, Presbyteri scilicet & Dia-
coni civitatis Alexandrinæ, qui Arium secuti
fuerant. Certe idem Athanasius alibi de hac Syn-
odo loquens, perpetuo dicit *τὸς ἀρισταρχος, & τὸς
ἀρειανῆς*, in ea susceptos fuisse. Sic enim loqui-
tur tum in Apologia adversus Arianos pag. 801.
tum in epist. ad Solitarios non procul ab initio.
Nam initium illius epistolæ in vulgatis exempla-
ribus desideratur. Dicit aliquis Athanasium de
ipso Ario loqui. Etenim in libro de Synodis
postquam epistolam Synodicam Concilii Iero-
solymitani recitit, quæ data est ad Presbyteros
& Diaconos Ecclesiæ Alexandrinæ, statim sub-
jungit statutum fuisse ab illis Episcopis, Arium
secutoresque ejus suscipiendos esse. Verum ego
id sic intelligendum puro, non quasi Arius ipse
adhuc superfuisset. Verum ideo sic locutus est
Athanasius, quod receptis Arij asclez, ipse
Arius quodammodo suscipi videbatur. Idem
respondendum censeo iis, qui epistolam Synodi-
cam Antiocheni Concilii nobis objiciunt, in
qua Episcopi, qui in illo Concilio sedebant, af-
firmant se Arium ideo suscepisse in communio-
nem, quod fidem ejus rectam esse comperis-
sent. Id enim aut eo, quem dixi modo, intelli-